

Vlindertellingen

2021

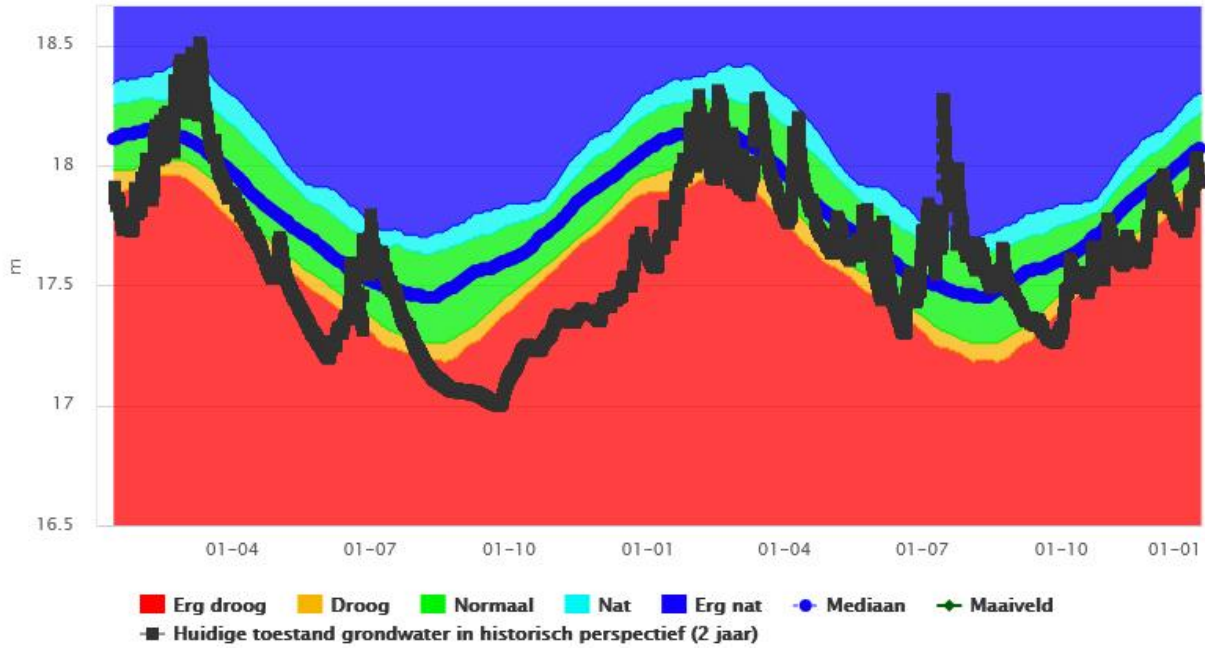
Inleiding

Zoals altijd is de vlindertelling sterk afhankelijk van het weer. Dat bepaalt de groei en bloei van de planten en daarmee de leefomstandigheden van de rupsen en vlinders. In februari konden al de eerste vosjes worden waargenomen vanwege de extreem hoge temperaturen aan het eind van die maand. Ook eind maart beloofde veel goeds, maar in de maanden daarna was het teleurstellend met de vlinderstand. De maximum temperatuur kwam in april en mei nauwelijks boven de 13°C uit en in de zomer viel er heel wat regen. Dat was niet alleen het geval in onze vlindertuin, maar in heel Nederland werden maar weinig vlinders waargenomen tijdens de lente en het begin van de zomer. Pas nadat deze koude en vochtige periode voorbij was en het wat mooier weer werd halverwege juli volgde opeens een vlinderexplosie (zie nieuwsbericht Vlinderstichting 22 juli 2021), die echter ook maar van korte duur was. Pas in de herfst konden weer redelijke aantallen worden waargenomen, zij het dat de variatie gering was. In totaal zijn er maar 20 verschillende soorten gespot.

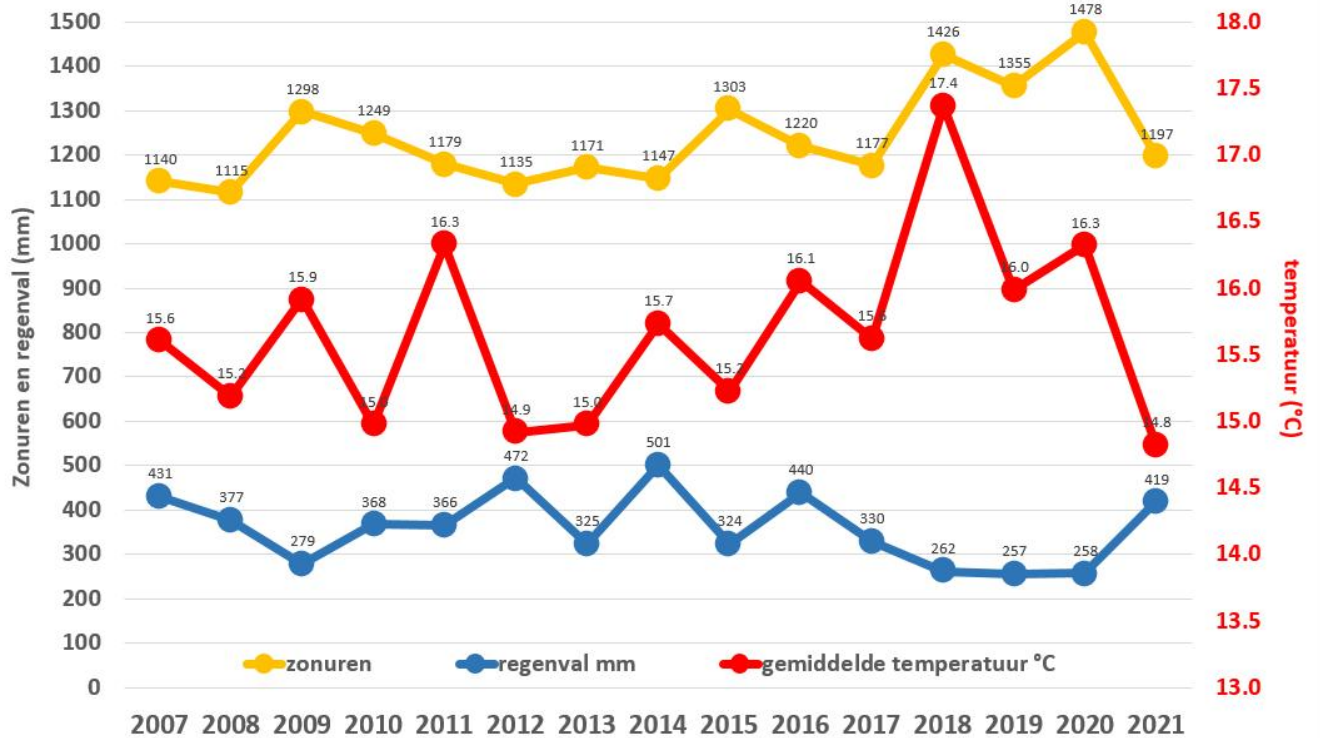
Het weer

Bekijken we de weerskarakteristieken gedurende de telperiode van 1 april tot 1 oktober, dan was 2021 in zijn totaliteit een tamelijk gemiddeld jaar. Na de drie droge en warme voorgaande jaren waren de temperaturen weer gemiddeld en ook de regenval keerde weer terug naar een normaal niveau. Dat betekende dat ook het grondwaterpeil weer naar normalere hoogtes steeg met als gevolg dat de tuin aanzienlijk groener was dan voorgaande jaren. Het betekende echter ook dat het aantal dagen met optimale telcondities maar gering was het afgelopen jaar. Desondanks zijn er veel tellingen uitgevoerd, waarbij uiteindelijk 630 vlinders zijn waargenomen.

Toestand grondwater volgens HydroNET bij Knooppunt De Hogt (1 jan 2020 - 1 jan 2022)

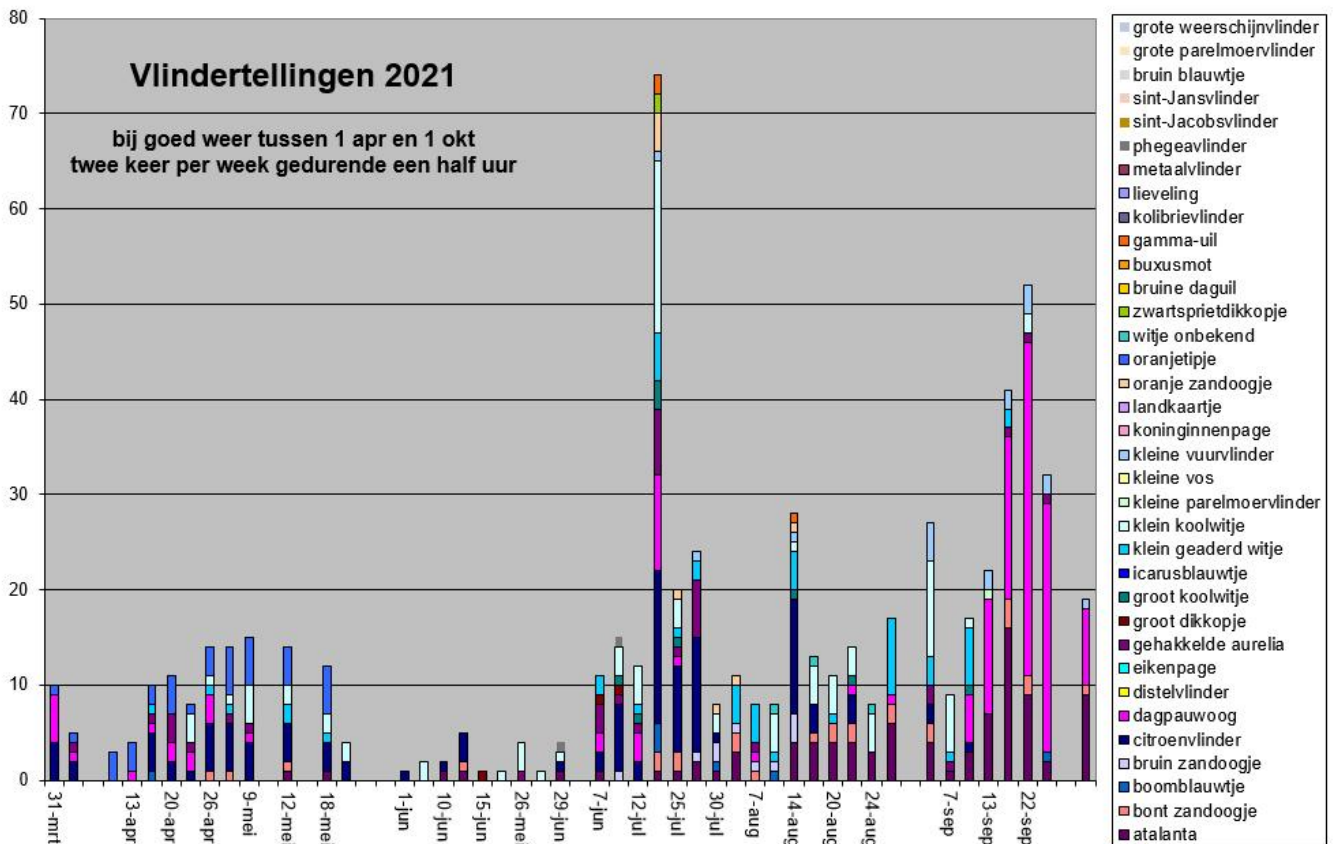

Weerskarakteristieken gedurende de telperiode (1 apr - 30 sept)

De vlindertellingen

Een en ander is weergegeven in de bijbehorende excelfile over 2021. In de grafieken zijn de vlinders min of meer in alfabetische volgorde weergegeven met uitzondering van de dagactieve nachtvlinders en een paar in onze tuin zeldzaam voorkomende soorten. (Zie voor uitleg over de grafieken eventueel het jaaroverzicht van 2019).

In bovenstaand figuur is het verloop van de tellingen weergegeven gedurende het afgelopen jaar (werkblad '2021' in de excelfile). Het normale verloop (voorjaarspiek - junidip - zomerpiek - nazomer) is door de weerscondities nauwelijks te herkennen. Opvallend is de uitbraak in juli, die in heel het land is waargenomen. Ter vermijding van misverstanden : in de lijst bij de grafiek staan alle vlindersoorten, die wel eens gespot zijn in enig jaar, maar die niet noodzakelijkerwijs in 2021 zijn waargenomen. In dat opzicht was 2021 ook niet zo'n goed jaar : slechts 20 soorten zijn er geregistreerd. Opvallend is dan ook het ontbreken van de eikenpage en het landkaartje, vlinders die doorgaans worden waargenomen, zij het in bescheiden aantallen.

In de daaropvolgende grafieken in de excelfile worden de waarnemingen per vlindersoort weergegeven en vergeleken met het voorgaande jaar en met de landelijke tellingen zoals opgegeven door de Vlinderstichting in haar jaarverslag. Omdat het aantal tellingen per jaar verschilt, is er ook een grafiek opgenomen, waarbij de tellingen van 2020 en 2021 worden genormeerd alsof er 52 tellingen hebben plaatsgevonden. Zo beschouwd zijn er dan in 2021 bij enkele soorten wat meer vlinders waargenomen zoals de dagpauwoog en de atalanta, die in het najaar in grote aantallen de asters bezochten. Maar kleine koolwitjes en citroenvlinders waren duidelijk minder in aantal. Ook de grafiek met de vergelijking van de landelijke tellingen zijn genormeerd naar de vlindersoort, die het meest werd geteld (=100). Voor de vlindertuin is dat dus de dagpauwoog en landelijk het bruine zandoogje zoals elk jaar. Het is duidelijk dat onze biotoop met de bijbehorende vlinders afwijkt van het landelijk gemiddelde.

In de daaropvolgende grafieken kunnen de verschillende vlindersoorten nader worden bestudeerd. In enkele gevallen kunnen twee of meer generaties worden waargenomen. In de volgende tabel is een overzicht gemaakt van de meeste in de vlindertuin waargenomen soorten in vergelijking met de landelijke trends met tussen haakjes de waargenomen aantallen.

Soort	Vlindertuin Waalre	Landelijk
Witjes	gemiddeld in vergelijking met voorgaande jaren	
citroenvlinder	stabiel (112)	vooruitgang (11054)
oranjetipje	ondanks de kou toch nog redelijk veel vlinders (37)	stabiel (4262)
klein koolwitje	stabiel (92)	normaal (33574)
klein geaderd witje	stabiel (51)	achteruitgang (20426)
groot koolwitje	lijkt achteruit te gaan (9)	achteruitgang (5519)
Grote dagvlinders	grote aantallen in de herfst	
atalanta	groot aantal (90)	vooruitgang (17417)
dagpauwoog	groot aantal (138)	herstel (13085)
distelvlinder	niet waargenomen (0)	geen invasie (1185)
gehakkelde aurelia	licht herstel (35)	stabiel (1888)
landkaartje	niet waargenomen (0)	achteruitgang (1192)
koninginnenpage	niet waargenomen (0)	vooruitgang (217)
kleine vos	niet waargenomen (0)	achteruitgang (3582)
Dikkopjes	achteruitgang	
groot dikkopje	steeds minder waarnemingen (3)	achteruitgang (4815)
zwartsprietdikkopje	normaal (2)	achteruitgang (7044)
Blauwtjes	gemiddeld in vergelijking met voorgaande jaren	
kleine parelmoervlinder	gering aantal (1)	stabiel (1303)
kleine vuurvlinder	normaal (17)	stabiel (8702)
bruin blauwtje	niet waargenomen (0)	vooruitgang (4045)
icarusblauwtje	niet waargenomen (0)	achteruitgang (11143)
boomblauwtje	normaal (7)	stabiel (1292)
eikenpage	niet waargenomen (0)	stabiel (829)
Zandoogjes	gemiddeld in vergelijking met voorgaande jaren	
bont zandoogje	redelijk aantal (26)	achteruitgang (14215)
oranje zandoogje	lichte toename (8)	stabiel (13044)
bruin zandoogje	matig aantal (10)	afnemend (59674)
hooibeestje	normaal (3)	toenemend (23921)

Het is duidelijk dat de landelijke trends niet altijd worden gevolgd, maar dat kan ook het gevolg zijn van onze biotoop en de kleinschaligheid daarvan. Statistisch gezien kunnen daaruit nauwelijks conclusies worden getrokken.

In de excel-file is ook een werkblad opgenomen met de frequentie, waarin de verschillende vlindersoorten over de periode 2007-2021 zijn waargenomen. De top drie bestaat uit de citroenvlinder, het klein koolwitje en de atalanta.

Naschrift

Alle data en grafieken zijn te vinden in de excel-file 'vawa_vltuin_vlindertellingen2021.xlsx'. De weerdata zijn afkomstig van het KNMI voor Eindhoven (<https://weerstatistieken.nl/eindhoven>) en de gegevens over de waterstanden van Hydronet (<https://embed.hydronet.com/embed.aspx?id=6045&h=4610815681>) met locatie knooppunt De Hogt.

Dank uiteraard weer aan de tellers, die trouw iedere week erop uittrokken, maar natuurlijk ook aan de niet aflatende ijver van de tuiniers in de groep, zodat de tuin er dankzij hen altijd weer prachtig bijligt.

